OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kirjallinen
asiantuntijalausunto

13.4.2026

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Itsehallinto- ja yhdenvertaisuusyksikkö
Erityisasiantuntija Mia Luhtasaari

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Aihe: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tiistai 14.04.2026 klo 12.15 / E 15/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: E 15/2026 vp Valtioneuvoston selvitys: Tasa-arvon unioni: HLBTIQ+ -henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2026–2030; Komission tiedonanto

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa valtioneuvoston selvityksestä (E 15/2026 vp): Tasa-arvon unioni: HLBTIQ+ -henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2026–2030; Komission tiedonanto.

Oikeusministeriö lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Oikeusministeriön tehtäviin kuuluu yhdenvertaisuuslainsäädännön valmistelu ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 § mukaan seksuaalinen suuntautuminen on yksi kielletyistä syrjintäperusteista. Oikeusministeriö edustaa Suomea Euroopan komission HLTBIQ-yhdenvertaisuuden alatyöryhmässä.

Oikeusministeriön vastuualueelle voidaan katsoa kuuluvan strategiaan sisältyviä, HLTBIQ+ -henkilöiden suojelua koskevia tavoitteita. Näihin sisältyy haitallisten käytäntöjen, kuten eheytyshoitojen kieltämisen edistäminen, rikosoikeudellisten keinojen tarkastelu vihapuheen ja viharikosten torjumiseksi, sekä verkossa tapahtuvan häirinnän ja syrjinnän ehkäiseminen.

Strategian puitteissa komissio aikoo tukea jäsenvaltioita eheytystoimien kieltämisessä julkaisemalla tutkimuksen toimien yleisyydestä ja vaikutuksista sekä lisätä asiantuntijakeskustelua aiheesta. Aiheeseen liittyen Suomessa on jo maaliskuussa 2025 annettu eduskunnan hyväksymä lakialoite (KAA 6/2023 vp) niin kutsuttujen eheytyshoitojen kieltämiseksi. Hanke on oikeusministeriössä esivalmistelussa. Lainvalmistelun tueksi on tarkoitus myös teettää pian selvitys, jolla

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

hankintaan tarkempaa tietoa eheytyshoitoja koskevasta ilmiöstä Suomessa. Lakihankkeen toteuttamistapa ja aikataulu tarkentuvat esivalmistelun edetessä.

Strategia nostaa myös esille tarpeen vahvistaa EU-tasoista lainsäädäntöä, joka suojelee seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin takia rikoksen kohteeksi joutuvia henkilöitä. Suomen vihapuhetta ja viharikoksia koskeva rikossääntely jo nykyisellään kattaa myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuvat rikokset, mutta tilanne ei ole sama kaikissa EU-maissa. Strategiassa mainitusta komission pohdinnasta verkossa tehtyjen viharikosten määritelmän yhdenmukaistamisesta ei vielä ilmene tarkalleen, minkälainen tämä ehdotus voisi sisällöllisesti olla. Tarkempia tietoja tarvitaan joistakin strategian sisältämistä keinoista, etenkin komission pohdinnasta rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta vihapuheen ja viharikosten torjumiseksi, jotta niitä koskeva Suomen kanta voidaan muodostaa.

Muita strategiasta mahdollisesti aiheutuvia lainsäädännöllisiä tarkastelutarpeita ei ole tunnistettu.

Lisäksi strategia korostaa turvallisen verkkoympäristön merkitystä ja sisältää toimenpiteitä verkossa tapahtuvan häirinnän ja syrjinnän torjunnasta HLTBIQ+ -henkilöiden suojelemiseksi. Digipalvelusäädös on keskeinen työkalu työn edistämiseksi. Lisäksi oikeusministeriön hyvän keskustelukulttuurin verkostoon kuuluu myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä edustavia tahoja, joiden kautta ministeriö saa ajantasaista tietoa myös verkossa esiintyvän häirinnän ja syrjinnän yleisyydestä.